در پیوند

لزوم شفافیت در قوانین وقف

اسماعیل کوثری
عضو هیأت‌رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس

«وقف» در فرهنگ و مکتب دینی ما از جایگاه خاص و ویژه‌ای برخوردار است، نیکوکاران و افراد متمول که به فکر دنیای آخرت خود هستند بنابر توصیه اسلامی اموال خود را در راستای کمک به نیازمندان «وقف» می‌کنند. خیران و واقفان در راستای پیروی از مکتب اسلام و به‌ویژه عمل به آموزه‌های ائمه معصومین(ع) به سمت «وقف» اموال‌شان روی می‌آورند. با گسترش فرهنگ «وقف» در جامعه اسلامی دیگر نباید نیازمندی در جامعه داشته باشیم. حتی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی نیز شاهد توجه به مسأله «وقف» بوده‌ایم. ملت ایران، ملت مکتبی و دینی هستند به همین دلیل توجه به مسأله «وقف» در راستای کمک به نیازمندان در میان مردم بسیار حایز اهمیت است. خوشبختانه پس از پیروزی انقلاب اسلامی از طریق سازمان اوقاف و امور خیریه، واقفان با حسن ظن بیشتری به «وقف» اموالشان روی می‌آورند، چراکه مطمئن هستند از طریق این سازمان محاسبه دقیقی درخصوص موقوفات و عمل به نیات واقفان صورت می‌گیرد. در سال‌های اخیر در راستای جلوگیری از موقوفه‌خواری اقدامات قابل قبول و مثبتی از سوی سازمان اوقاف و امور خیریه صورت گرفته است.

باید در راستای اقدامات مثبتی که در امر عمل به نیات واقفان از سوی سازمان اوقاف و امور خیریه صورت می‌گیرد، اطلاع‌رسانی لازم هم به عمل آید تا هم مردم از عملکرد این سازمان مطلع شوند و هم این‌که واقفان و خیران اطمینان حاصل کنند که موقوفات آنها در همان مسیر خاص آنان به مصرف می‌رسد. «حجت‌الاسلام علی محمدی» نماینده ولی‌فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه تعامل خوبی با مجلس شورای اسلامی برقرار کرده است. این تعاملات مثبت منجر به حساسیت بیشتر نمایندگان به امر «وقف» شده و در نتیجه قانون‌گذاری‌های جامع و کاملی را در این راستا در پی خواهد داشت. مجلس این آمادگی را دارد که هر زمان نیاز باشد برای رفع مشکلات قانونی در عرصه «وقف» وارد عمل شود. قوانین مربوط به «وقف» باید کاملا واضح و روشن باشد تا کسی نتواند با حرکت‌های غیرقانونی از موقوفات کوچکترین سوءاستفاده‌ای داشته باشد.

لزوم تبدیل وقف به یک مسأله عمومی

ابوترابی‌فرد:

وقف ثمره پیوند دین، عقل و ثروت

ادامه از صفحه ۹ | حجت‌الاسلام‌والمسلمین ابوترابی‌فرد، نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی که در این همایش حضور داشت، عنوان کرد: فرهنگ وقف، مقوله‌ای است که تولد آن، ثمره پیوند دین، عقل و ثروت است و اگر این ۳ عنصر در انسان شکل بگیرد، راه برای خلق یک اثر مانگار فراهم می‌شود. توسعه معرفتی و اخلاقی ایران اسلامی مرهون فرهنگ وقف در جهان اسلام بوده و هست و ما امروز از این چشمه‌جوشان می‌نوشیم.

وی با تأکید بر ضرورت برنامه‌ریزی برای ارتقای بهره‌وری وقف خاطرنشان کرد: متاسفانه در عرصه‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی از این ظرفیت دینی و عقلی استفاده نشده و امیدواریم روزی فرا برسد که از سرمایه گرانبهای وقف، آن گونه که باید، استفاده کنیم. نایب‌رئیس مجلس با اشاره به نقش رسانه‌ها در گسترش فرهنگ وقف یادآور شد: رسانه بالاترین ظرفیت را در خلق و انتقال پیام در دنیای امروز در اختیار دارد و استفاده صحیح از رسانه، بهترین راه انتقال پیام است و توجه مدیریت نهاد وقف به رسانه‌ها، یکی از هوشمندی‌های آنان است. برای موفقیت رسانه باید به چند موضوع توجه داشت که اولین آن کیفیت پیام است که پاسخگوی نیازهای خلق کنندگان و مخاطبان اثر باشد. رسانه‌ای می‌تواند موفق‌تر باشد که در بالاترین کیفیت اثر خود را خلق کند. ابوترابی‌فرد، کارکرد تأثیرگذاری برخی آثار هنری مانند سریال‌های تلویزیونی در تبلیغ مقوله وقف در جامعه را مورد اشاره قرار داد و گفت: دومین ویژگی که یک اثر باید داشته باشد، اطلاعات واقعی و قابل اعتماد است تا آن را به یک اثر ماندگار تبدیل کند.

ابوترابی فرد یادآور شد: متاسفانه بسیاری از آثار ما از ایمن ویژگی مهم و کلیدی فاصله گرفته است درحالی‌که اگر کارگروه‌هایی تشکیل و در این حوزه پراهمیت به ارایه اطلاعات صحیح بپردازند، قطعا می‌توانند آینده بهتری در پیش‌رو داشته باشند. نایب‌رئیس مجلس، ویژگی سوم رسانه‌ها را رعایت اخلاق عنوان کرد و گفت: در هر جامعه‌ای خواهد داشت، فرو ریختن از کان اخلاقی و مبانی مورد احترام ملت‌ها در راستای جهانی‌سازی و سلطه فرهنگی غرب، امروز مدنظر رسانه‌های غربی است. ابوترابی‌فرد توجه به ویژگی‌های شکلی، تصویری و فناوری نوین را یکی دیگر از ابزار انتقال فرهنگ وقف از سوی رسانه‌ها عنوان کرد و ادامه داد: از هرکدام از این ویژگی‌ها که استفاده شود، مسلما می‌تواند اثر مطلوبی را در تبلیغ و نهادینه کردن وقف در جامعه داشته باشد. وی با تأکید بر نقش ششمین همایش وقف و رسانه خاطرنشان کرد: این گام علاوه بر این که می‌توانند در خلق فرهنگ وقف و نهادینه کردن آن نقش موثری داشته باشد، می‌تواند در انتقال رسانه‌ای نقش مهمی ایفا کند. وی با اشاره به برخی اقدامات سازمان اوقاف و امور خیریه متذکر شد: ارایه خدمات به ۱۰هزار بیمار و ۲۴هزار نیازمند، حمایت از ۳هزار هیأت مذهبی، نشر فرهنگ سوگواری و عزاداری سیدالشهدا، تلاش برای ارتقای امامزادگان و ایفای نقش در گسترش فرهنگ دینی، تلاش برای ارتقای جایگاه قرآن و تلاش گسترده برای بازخوانی دستنوشته‌های واقفین در راستای اجرای درست نیات واقفین ازجمله اقدامات مهم و تأثیرگذار سازمان اوقاف و امور خیریه در کشور است.

جنتی: وقف فقط مختص به مسلمانان نیست

علی جنتی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی که میهمان ششمین همایش وقف و رسانه بود با بیان این‌که «وقف فقط مختص ما مسلمانان نیست» اظهار کرد: به گفته سعدی «بنی آدم اعضای یکدیگرند» وقف یک حس نوعدوستی است که در تمام انسان‌ها از قبل و بعد از اسلام بوده و هست. وقف یک سنت شایسته‌ای است که بین همه جوامع وجود دارد و میان ما مسلمانان هم هست. در غرب بسیاری از مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی درآمدهای خود را از موقوفات دارند و خیلی از افراد دارایی خود را در راه علم، دانش و مطالعات وقف کرده‌اند. مثلا دانشگاه هاروارد یکی از این مراکز علمی و دانشگاهی است. امروز بسیاری از کلیساها که در کشور خود ما هم وجود دارد از موقوفات است و این نشان از آن دارد که پیروان سایر ادیان الهی نیز به وقف اهمیت می‌دهند. اوج موقوفات در ایران اسلامی در دوره صفویه بود به‌خصوص در زمان شاه‌عباس صفوی. در فرهنگ اسلام ما وقف یک سنت مقدس است که باید همواره مورد توجه قرار گیرد. ما در کشورمان شهرهایی داریم که سرتاسر آن شهر وقف است مثل شهر سرخس یا بخشی از شهر یاسوج. به گفته جنتی، در هر زمانی با توجه به نیازهای آن زمان وقف‌هایی صورت گرفته است. در دوران حاضر نیز باید نیازهای جامعه را بشناسیم و در این زمینه وقف کنیم. امروز در حوزه فرهنگ نیازمند وقف‌های زیادی هستیم. مثل ساخت کتابخانه‌ملی، اهدای کتاب و همچنین ساخت فیلم‌هایی در رابطه با فرهنگ وقف. وی خاطرنشان کرد: در این چندسال اخیر سازمان وقف تلاش‌های بسیار زیادی برای ترویج وقف داشته است. ما در رشته‌های علمی، پژوهشی و تحقیقاتی نیز نیازمند وقف هستیم. همکاری بین وقف و رسانه باید دوطرفه باشد. یعنی هم باید اوقاف از رسانه‌های مکتوب، تصویری و مجازی استفاده کنند و هم سازمان اوقاف برای ترویج فرهنگ وقف به رسانه‌ها کمک کند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ادامه داد: یکی از کارهایی که سازمان اوقاف می‌تواند برای ترویج این مسأله داشته باشد این است که شبهات را بین مردم از بین ببرد. مثلا روی سایت سازمان بگذارد که حق تولیت سازمان را چه کار می‌کند و در چه راستایی از آن بهره می‌برند. مردم این‌گونه از اطلاعات سازمان آگاه می‌شوند و این آگاه‌سازی خود می‌تواند ایجاد اعتماد کند. ما هرچقدر در راستای ترویج فرهنگ وقف، آسیب‌شناسی و اطلاع‌رسانی بیشتری داشته باشیم، موفق‌تر می‌شویم. یکی از کارهایی که رسانه می‌تواند برای اوقاف انجام دهد، این است که واقفان بزرگ را برای افکار عمومی معرفی کند و به ترویج فرهنگ وقف کمک کند.

> • رسانه بالاترین ظرفیت را در خلق وانتقال پیام در دنیای امروز دراختیار دارد و استفاده صحیح از رسانه، بهترین راه‌انتقال پیام است و توجه مدیریت نهاد وقف به رسانه‌ها، یکی از هوشمندی‌های آنان است. برای موفقیت رسانه باید به چند موضوع توجه داشت که اولین آن کیفیت پیام است که پاسخگوی نیازهای خلق کنندگان ومخاطبان اثر باشد. رسانه‌ای می‌تواندموفق‌تر باشد که در بالاترین کیفیت اثر خود را خلق کند. ابوترابی فرد، کارکرد تأثیرگذاری برخی آثار هنری مانند سریال‌های تلویزیونی در تبلیغ مقوله وقف در جامعه را مورد اشاره قرار داد و گفت: دومین ویژگی که یک اثر باید داشته باشد، اطلاعات واقعی و قابل اعتماد است تا آن را به یک اثر ماندگار تبدیل کند.
>
> • در هر زمانی با توجه به نیازهای آن زمان وقف‌هایی صورت گرفته است. در دوران حاضر نیز باید نیازهای جامعه را بشناسیم و در این زمینه وقف کنیم. امروز در حوزه فرهنگ نیازمند وقف‌های زیادی هستیم. مثل ساخت کتابخانه‌ملی، اهدای کتاب و همچنین ساخت فیلم‌هایی در رابطه با فرهنگ وقف. وی خاطرنشان کرد: در این چندسال اخیر سازمان وقف تلاش‌های بسیار زیادی برای ترویج وقف داشته‌است. ما در رشته‌های علمی، پژوهشی و تحقیقاتی نیز نیازمند وقف هستیم. همکاری بین وقف و رسانه باید دوطرفه باشد.

رونمایی از کتاب فرهنگ وقف

در ادامه ششمین همایش وقف و رسانه از کتاب «فرهنگ وقف» با حضور حجت‌الاسلام‌والمسلمین محمدی، شرفخانی، علیرضا دبیر و حسن ربیعی رونمایی شد. همچنین رونمایی از پوستر «وقف، چشمه همیشه جاری» از دیگر برنامه‌های این همایش بود. در این مراسم از کارگردان، تهیه کننده و بازیگران سریال «پرده‌نشین» ازجمله وپشکا آسایش، مهران رجبی، هومن برق‌نورد و آنیلا پسیانی تقدیر شد. تقدیر از خانواده‌های شهدا و جمعی از خبرنگاران و مدیران مسئول رسانه‌ها در حوزه وقف از دیگر برنامه‌های این همایش بود.

نگاه

وقف و بالا رفتن کیفیت زندگی اجتماعی

داریوش ارجمند
بازیگر سینما و تلویزیون

«وقف» یک رسانه است و اگر رسانه بتواند حفظ ایمان را به جامعه تزریق کند، شاهد برکات آن خواهیم بود؛ چرا که ایمان به خدا در فطرت انسان‌ها نهفته است. اگر ایمان قوی باشد موجب می‌شود که انسان‌ها هرچه که دارند «وقف» کنند. رسانه ملی باید به وظایف خود در بخش «وقف» به خوبی عمل کند. متاسفانه هم‌اکنون رسانه نتوانسته است به خوبی به موضوع و اهمیت مسأله «وقف» بپردازد. این نهاد می‌تواند به جای خیلی از برنامه‌هایی که دارد به «وقف» بپردازد. نوع پرداختن به «وقف» نباید به صورت مستقیم باشد، چراکه ارزش کافی نخواهد داشت.

رسانه می‌تواند با ساخت آثاری درخصوص «وقف»، حسی که این امر دارد را به جامعه نشان دهد. ذات و فطرت انسان‌ها به مباحث دینی اعتقاد دارد و اگر رسانه ملی بتواند با برنامه‌هایی ایمان را در جامعه تقویت کند بی‌شک «وقف» از جایگاه خوبی برخوردار خواهد شد.

«وقف» بازوی قوی حکومت و نظام است. من معتقدم که زیادی درآمد و مال عبث، مرض می‌شود، بنابراین افراد غنی جامعه باید بخشی از مال خود را به «وقف» اختصاص دهند. اکنون دنیای ما دنیای کمیت‌ها شده است و هر کس از موقعیت مالی بالایی برخوردار است مورد تجلیل و تکریم قرار می‌گیرد و میزان ارزش‌ها را پول معین کرده است، درحالی که ارزش‌گذاری‌ها باید براساس کار انسان‌ها باشد. معتقدم تنها دین می‌تواند کیفیت را به جامعه و جای خودش باز گرداند. بنابراین با تقویت ایمان و ایجاد اعتماد توسط نهادهایی چون اداره اوقاف می‌توانیم این مهم را عملی کنیم. ملت ایران تنها ملتی است که در طول تاریخ خود بت نپرستیده است و این یعنی این مردم ویژگی‌های استثنایی بسیاری دارند.

ذره بین

لزوم وقف متناسب با نیازهای روز

فخرالدین صدیق‌شریف
بازیگر سینما و تلویزیون

بهترین تعریف برای «وقف» همان صدقه جاریه است. من «وقف» عام را بیشتر از «وقف» خاص می‌پسندم، چرا که در «وقف» عام افراد بیشتری منتفع می‌شوند، بنابراین این «وقف» از نظر من ارزش بیشتری دارد. ثواب واقف عام نیز بیشتر است. در دهه‌های گذشته از «وقف» عام سوءاستفاده‌هایی می‌شد، اما امروزه به همت سازمان اوقاف و امور خیریه این سوءاستفاده‌ها به حداقل کاهش یافته است. متاسفانه اطلاع‌رسانی صحیحی به واقفان نسبت به نیازها در عرصه‌های مختلف صورت نگرفته است. باید نیازهای روز جامعه اعم از اجتماعی، ورزشی، فرهنگی، هنری و... در کنار نیازهای آموزشی از سوی سازمان‌های مرتبط مطرح شود و همچنین سازمان اوقاف و امور خیریه نیز می‌تواند با سوق دادن واقفان و خیران به سمت نیازهای مختلف نسبت به رفع کمبودها اقدام کند. اقدام خوبی که نسبت به وقفیات آستان قدس رضوی صورت گرفته، آن است که بخشی از موارد «وقف» که مربوط به آسیاب‌ها و چراغ‌های روغنی بوده تبدیل به روشنایی فرودگاه تا حرم امام رضا(ع) شده است.

برای مثال باید از امور وقفی متناسب با نیازهای روز بهره بگیریم؛ همانند اقدامی که در آستان قدس رضوی صورت گرفته است. واقفان و خیران نیز باید علاوه‌بر توجه به امور آموزشی، به عرصه سینما توجه کنند. واقفان باید با ساخت موسساتی که در آن فیلم‌هایی براساس موازین اخلاقی ساخته می‌شود، به گسترش هنر سینما کمک کنند.

متاسفانه این گونه تبلیغ شده که در حیطه آموزش و پرورش نیازمندی‌هایی وجود دارد و ثواب اخروی آن زیاد است و این درحالی است که امروزه تأثیرگذاری سینما بیش از آموزش و پرورش و مدرسه است؛ بنابراین اختصاص موسساتی خاص برای تولید فیلم‌هایی براساس آموزه‌های اسلام برای نوجوانان و جوانان بسیار موثر است. در عرصه‌های مختلف سینمایی کمبود داریم. واقفان باید مکان‌هایی را «وقف» کنند که درآمدهای آن صرف هزینه‌های تولید فیلم و هنرمندانی شود که از آنان حمایت نمی‌شود. باید از سوی واقفان و خیران مکان‌هایی برای تولیدات سینمایی با نظارت افراد صالح و قابل اعتماد در نظر گرفته شود. شناسایی هنرمندان فراموش شده و نیازمند به حمایت مالی از سوی سازمان اوقاف و امور خیریه و سوق دادن واقفان به رفع مشکلات آنان اقدام قابل توجهی خواهد بود که برای تمامی متولیان امر علاوه‌بر ثواب دنیوی، ثواب اخروی نیز در پی خواهد داشت. هویت ایرانی و اسلامی ما از طریق سینما به نوجوانان و جوانان بیشتر منتقل می‌شود. برای جلوگیری از گرایش جوانان و نوجوانان به الگوپذیری غربی، بهترین راه، عرضه سینماست.